



AVROPA İTTİFAQININ GÜRCÜSTANDAKİ MÜŞAHİDƏÇİ MISSIYASI

1. BİZ KİMİK?

Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyası (EUMM) 2008-ci ilin sentyabrın 15-də, Avropa İttifaqı (Aİ) tərəfindən yaradılmış silahsız mülki monitoring missiyasıdır. Bizim Avropa İttifaqının hər bölgəsindən 200-dən artıq müşahidəçimiz var. Baş ofisimiz Tbilisidədir və həmçinin, Mtsxeta, Qori və Zuqdididə üç sahə ofisimiz var. Biz Avropa İttifaqının üç qitədə rəhbərlik etdiyi 11 mülki CSDP missiyalarından biriyik.

2. ƏSAS

Avropa İttifaqının vasitəçiliyi ilə 2008-ci il avqustun 12-də imzalanan altı bəndlik saziş Rusiya-Gürcüstan arasındakı beş günlük müharibəyə son qoymuşdu. Tərəflər tərəfindən sazişin icrasına nəzarət etmək üçün Avropa Şurası 2008-ci il sentyabrın 15-də, mülki müşahidəçi missiyasını formalaşdırdı. Sadəcə iki həftə ərzində, oktyabrın 1-nə qədər, Avropa İttifaqı 200-dən çox müşahidəçini uğurla səfərbər etdi. Bu, Avropa İttifaqı tərəfindən indiyə qədər həyata keçirilən ən sürətli müşahidəçi səfərbərliyi idi.

Missiyanın əsas vəzifəsi Gürcüstanın və bütün regionun uzunmüddətli sabitliyinə töhfə verməkdir. Münaqişə tərəfləri arasında düşmənçiliyin qarşısını almaq üçün, missiya, Gürcüstanda münaqişə ilə bağlı məsələləri, insidentləri və hadisələri müşahidə edir, məlumat toplayır, təhlil edir və hesabatlar hazırlayır.



3. BİZİM MANDATIMIZ

Sabitləşmə: Biz Gürcüstanda və bütün regionda sabit və təhlükəsiz mühitin yaradılmasına töhfə veririk. Cənubi Osetiya və Abxaziya ilə inzibati bölgü xətlərinin yaxınlığında 24/7 müntəzəm mövcudluğumuz qabaqlayıcı (preventiv) təsir göstərir: Tərəflər bilirlər ki, biz orada daimi patruldayıq və tərəflərin həyata keçirdiyi hər hansı hərəkətin/fəaliyyətin şahidi ola bilərik. Bizim oradaki daimi mövcudluğumuz hadisə yerində vəziyyətin sabitləşməsinə töhfə verir və münaqişə tərəfi olmayan yerli əhali arasında təhlükəsizlik hissini artırır.

Bundan əlavə, problem və ya insidentlərin həll edilməsi lazım gəldikdə, münaqişə tərəfləri arasında dialoqu və məlumat mübadiləsini asanlaşdıran bir neçə etimad quruculuğu (etimadın bərpası) mexanizmlərimiz var.

Normalizasiya: Biz həmçinin münaqişədən ən çox zərər çəkən insanların normal həyat ritminə qayıtmasına yardım edirik. Biz onların əsas hüquq və ehtiyacları, məsələn, hərəkət azadlığı və onun sağlamlığa, təhsilə, pensiyaya, əmlaka və suyun əlyetərliyinə olan təsiri haqqında məlumat toplayırıq. Daha sonra biz bu məlumatı onlara lazımı yardımı təklif edə biləcək qurumlara çatdıracağıq.



AVROPA İTTİFAQININ GÜRCÜSTANDAKİ MÜŞAHİDƏÇİ MISSIYASI

Etimadın bərpası: Biz davamlı monitoring və dialoq yolu ilə, Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyasının Qaynar Xətti və İnsidentlərin Qarşısının Alınması və Cavab Mexanizmi (IPRM) vasitəsilə münaqişə tərəfləri arasında etimadın yaradılmasına, gərginliyin azaldılmasına və qarşısının alınmasına yardım edirik. Missiya, həmçinin kiçik layihələri maliyyələşdirən və yerli əhali arasında dialoq və qarşılıqlı anlaşmanın qurulması məqsədini daşıyan etimad yaratma imkanlarına malikdir.

Avropa İttifaqının siyasəti haqqında məlumatın yayılması: Nəhayət, qərəzsiz və obyektiv məlumat yayaraq, biz Gürcüstanda və bütün regionda, Avropa İttifaqının və onun üzvü olan dövlətlərin xarici siyasətinin həyata keçirilməsinə töhfə veririk. Biz həmçinin, Cenevrə Beynəlxalq Danışqlarına da (GID) öz töhfəmizi veririk və iştirak edirik.



4. BİZİM FƏALİYYƏTİMİZ

Missiya həm Gürcüstanda, həm də qonşu regionlarda, inzibati bölgü xətlərinə nəzarət edərək, etimadın möhkəmləndirilməsi üzrə fəaliyyətlər həyata keçirərək, və əldə edilən məlumatların qərəzsiz şəkildə işlənməsi vasitəsi ilə, uzunmüddətli sabitliyin təmin edilməsinə töhfə verir.



Müşahidə

Biz günün 24 saati, ilin 365 günü, missiyanın asanlıqla tanınan mavi patrul maşınları ilə və qapalı ərazilərdə isə, piyada patrul xidmətini həyata keçiririk.

Mtsxeta, Qori və Zuqdididəki sahə ofislərimizdəki müşahidəçilərimiz üç ixtisaslaşmış qrupa bölünüblər. *İnzibati sərhəd xəttinin müşahidəçiləri* inzibati sərhəd xəttinə və ətraf ərazilərə nəzarət edirlər. Onlar inzibati sərhəd xəttlərində hərəkət azadlığına və "borderizasiya" fəaliyyətlərinə - iki separatçı bölgəni Gürcüstanın qalan hissəsindən ayıran tikanlı məfillər, hərəkət detektorları və gözətçiqüllələri kimifiziki baryerlərin yerləşdirilməsi prosesinə nəzarət edirlər. *Vətəndaş Təhlükəsizliyi Patrulu* münaqişədən zərər çəkmiş əhalinin və məcburi köçkünlərin yaşayış məntəqələrində insan hüquqlarının vəziyyətinə nəzarət edir. *Hesabat Patrulu* Missiya və Gürcüstanın Müdafiə və Daxili İşlər nazirlikləri, həmçinin Gürcüstanın Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən imzalanmış müqavilələrin icrasına nəzarət edir. Bu müqavilələr müşahidəçilərə xüsusi yerlərə daxil olmaq və xüsusi hərbi və polis fəaliyyətini müşahidə etmək imkanı verir.



AVROPA İTTİFAQININ GÜRCÜSTANDAKI MÜŞAHİDƏÇİ MISSIYASI



Etibarın yaradılması

Erqneti insidentlərinin qarşısının alınması və onlara reaksiya mexanizmi

Ergneti insidentlərinin qarşısının alınması və onlara cavab mexanizmi görüşlərinin təşkilini və moderatorluğunu Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyası (EUMM) və Avropanın Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı (ATƏT) həyata keçirirlər və görüşlərdə Gürcüstan, Rusiya və Cənubi Osetiya de-fakto hakimiyyətinin nümayəndələri iştirak edirlər. Ayda iki dəfə keçirilən görüşlər tərəflərə məlumat mübadiləsi aparmaq və Cənubi Osetiya inzibati sərhəd xətti boyunca yaşayan əhaliyə təsir edən xüsusi insidentləri müzakirə etmək və həll etmək üçün şəxsən görüşmək imkanı verir. Bu məsələlərə "borderizasiya" obyektlərinin yerləşdirilməsi, hərəkət azadlığı və həbs halları daxil edilə bilər. Sözügedən görüşlər praktiki nailiyyətlərlə nəticələnib - kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün inzibati sərhəd xəttini keçən şəxslərin azad edilməsi və yerli kənd sakinləri üçün vacib olan digər məsələlərin həlli. Qeyd etdiyimiz bu yanaşmaların, etimad və əməkdaşlığın qurulması üçün faydalı olduğu sübut edilmişdir.

Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyası həmçinin, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının sədrliyi ilə keçirilən və Gürcüstan, Rusiya və Abxaziya de-fakto iqtidarının nümayəndələrini birləşdirən *Qali insidentlərinin qarşısının alınması və onlara cavab mexanizmi* iclaslarında iştirak edir. Onların məqsədi gərginliyi azaltmaq və Abxaziyanın inzibati sərhədinin yaxınlığında mövcud olan problemləri (məsələləri) həll etməkdir. Bu görüşlər hazırda dayandırılıb, lakin qısa müddətdən sonra davam etdirilə bilər.

Missiyanın Qaynar Xətti

Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyasının qaynar xətti də insidentlərin qarşısının alınması və onlara cavab tədbirləri mexanizmi iclaslarına qoşulub. Bu, telefon vasitəsi ilə gərginliyi azaltmağın bir yoludur: Tərəflərə dərhal diqqət tələb edən hər hansı bir hadisə ilə bağlı həftənin yeddi günü, 24 saat ərzində məlumat mübadiləsinə imkan verir. Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyasının qaynar xəttinin mövcudluğu bütün tərəflər arasındakı əlaqənin mərkəzi hissəsidir: Qaynar xətt bütün zəngləri qəbul edir və sonra isə, gələn məlumatı bütün tərəflərlə paylaşır. "Qaynar xətt"-də müzakirə olunan məsələlər geniş spektri əhatə edir, məsələn: etimadın möhkəmləndirilməsi, həbslərlə bağlı məlumat mübadiləsi, irriqasiya məsələləri, tibbi ehtiyaclar üçün hərəkət və s. Qaynar xətt insidentlərə reaksiya və gərginliyin azaldılması kimi məsələlərdə, iştirakçılar arasında ümumi anlaşmanın qurulmasında kifayət qədər faydalı oldu. "Qaynar xətt" ildə təxminən 2500-ə dəfə işləyir.



Cenevrə Beynəlxalq Danışıqları

Cenevrə Beynəlxalq Danışıqları (GID) 2008-ci ilin oktyabrında, İsveçrənin Cenevrə şəhərində başladı. Müzakirələr ildə dörd dəfə Avropa İttifaqı (AI) və Avropanın Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı (ATƏT) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının həmsədrliyi ilə keçirilir və onda münaqişə tərəfləri və Amerika Birləşmiş Ştatları iştirak edirlər.



AVROPA İTTİFAQININ GÜRCÜSTANDAKİ MÜŞAHİDƏÇİ MISSIYASI

Əgər insidentlərin qarşısının alınması və onlara cavab mexanizmi münaqişədən zərər çəkmiş əhalinin praktiki problemlərinin yerində həlli yoludursa, Cenevrədəki beynəlxalq müzakirələr, Gürcüstandakı münaqişənin həlli yollarının müzakirə edildiyi yeganə beynəlxalq səviyyədə tanınmış siyasi formatdır. Cenevrədəki beynəlxalq müzakirələrdə Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyasının rolu həmsədrləri müntəzəm olaraq yerlərdə baş verən hadisələrlə bağlı məlumatlandırmaq, eləcə də müzakirələrin hər raundundan əvvəl tərəfləri təhlükəsizliklə bağlı ən son məlumatlarla tanış etməkdir.



Avropa İttifaqının siyasəti haqqında məlumat

Avropa İttifaqının Müşahidəçi Missiyası Avropa İttifaqının strukturları və üzvü olan dövlətlər, eləcə də Gürcüstandakı təhlükəsizlik vəziyyəti ilə maraqlanan daha geniş beynəlxalq ictimaiyyət üçün əsas etibarlı məlumat mənbəyi kimi formalaşmışdır. Müvafiq hallarda, məlumat müvafiq yardımın göstərilməsi üçün məsul olan müvafiq yerli, milli və beynəlxalq orqanlara təqdim edilir.

Nəhayət, bizim hesabatlarımız Avropa İttifaqı və onun üzv dövlətlərinə, Gürcüstan və bütün regionla bağlı daha yaxşı siyasət hazırlamaq üçün imkan verir. Biz həmişə “fəaliyyətin qərəzsizliyi” prinsipini tətbiq edirik – hesabatlar faktlara əsaslanmalıdır və obyektiv olmalıdır.

5. NAİLİYYƏTLƏRİMİZ VƏ ÇAĞIRIŞLAR

Missiya daim monitoring keçirir və hesabat hazırlayır və qrupun göndərilməsi və kommunikasiya vasitəsilə operativ reaksiya verməyə hazırdır ki, bu da inzibati sərhəd boyunca təhlükəsizlik vəziyyətinin dinamikasında mühüm rol oynayır. Münaqişədən dərhal sonrakı dövrdə insidentlər tez-tez baş versə də, hazırda vəziyyət nisbətən sabitdir və insidentlər riski azdır.

Bununla belə, münaqişədən ən çox təsirlənən əhali üçün artan çətinliklər fonunda nisbi sabitlik müşahidə edilmişdir - xüsusilə də, inzibati sərhəddə yaşayan qadınlar, kişilər və uşaqlar üçün. Davam edən “borderizasiya” fəaliyyətləri onların hərəkət azadlığına, sosial təmaslarını davam etdirmələrinə, mülkiyyət hüquqlarını müdafiə etmələrinə, layiqli gəlir əldə etmələrinə və uşaqların ana dilində təhsil almaq hüququna mənfi təsir göstərir.

Mandatımız çərçivəsində, separatçı Abxaziya və Osetiya regionlarında müşahidə imkanlarımızın məhdudluğu əsas problem olaraq qalır. Başından bəri, bizə Gürcüstanın bütün ərazisini əhatə edən nəzarət üçün imkan verilmədi, baxmayaraq ki, mandatımız əslində bütün Gürcüstan ərazisini əhatə edir. Bütün əraziyi əhatə edən nəzarət imkanı isə, şəffaflığı artırardı, artıq baş vermiş hadisələrə aydınlıq gətirərdi və gələcəkdə sabitliyi pozacaq insidentlər riskini daha da azaldardı.

Ümid edirik ki, bir gün münaqişənin uzunmüddətli (qalıcı) həlli tapılacaq və münaqişə yerlərində bir daha bizim kimi missiyalara ehtiyac qalmayacaq. Ona qədər isə, missiyamız gecə-gündüz gərəkli yerdə patrul fəaliyyətini davam etdirərək, regionda sabitliyin möhkəmlənməsinə öz töhfəsini verəcək.

 www.eumm.eu

    @eummgeorgia